

"Maanjäristys kesti vain 45 sekuntia. Talot sortuivat päälle, seinät kaatui-vat ja lattiat halkeilivat. Järistyksen voima teki asunnoista poistumisen vaikeaksi, koska kaikki heilui ja heittelehti. 45 sekuntia on täytynyt tuntua ikuisuudelta. Muutamassa sekunnissa yli 230 000 ihmistä menetti henkensä ja vähintään saman verran vammautui.

Saavuun Haitin pääkaupunkiin Port-au-Princeen viisi viikkoa maanjäristyksen jälkeen. Elämä oli pal-
aamassa uomiinsa. Kuitenkin ihmiset asuivat enimmäkseen hätäisesti kyhättyissä teltoissa ulkosalla. Puolitoista kuu-kautta järistyksen jälkeen arvioitiin, että pelkästään Port-au-Prinssä asui 600 000 ihmistä kaduille ja puistoihin kyhättyissä teltoissa. Jälkijäristyksiä oli vielä joka yö.

Alueella asuu 2-3 miljoonaa ihmistä. Järistyksen keskus oli Leoganessa hieman Port-au-Prinzen ulkop-
uoella. Järistys jauhoi kortteleita sepeliksi. Sattuma niitti satoaan: täysin rusentuneen talon vieressä
saattoi olla toi-nen, joka oli täysin vahingoittumaton. Raunioihin oli edelleen hautautunut ihmisiä.
Kalman haju."

"Jordbävningen var över på bara 45 sekunder. Hus kollapsade, väggar rasade och golv sprack. Jordbäv-
ningens kraft gjorde det svårt att lämna byggnaderna eftersom allt gungade och slängde. 45 sekunder
måste ha känts som en evighet. På några sekunder miste mer än 230 000 människor livet och minst
lika många skadades.

Jag kom till Haitis huvudstad Port-au-Prince fem veckor efter jordbävningen. Livet där höll på att
återgå till det normala. Ändå bodde de flesta människor utomhus i improviserade tält. En och en halv
månad efter jordbävningen uppskattade man att bara i Port-au-Prince levde 600 000 människor i tält
uppsatta på gator och parker. Efterskalv förekom fortfarande varje natt.

I området bor 2-3 miljoner människor. Skelvets epicentrum var i Leoga-ne, en bit utanför Port-au-
Prince. Skalvet smulade sönder hela kvarter. Ödets roll var stor: bredvid ett totalförstört hus kunde
det stå ett annat som var helt orört. I ruinerna låg det ännu människor begravda. Lukten av död."

"Raunioiden keskeltä kumpusi elämää: katukauppiaita, leikkiviä lapsia ja raunioita raivaavia miehiä. Elämä oli kuin asfaltin läpi puskeva voikukka, haavoittuvaista. Mahdotonta kuvitella itseään samassa tilanteessa. Mitään ei ollut ja sekin otettiin pois. Jos ihminen voisi aloittaa edes nollasta, mut-ta kun ei.

Korjaaminen tulee kestämään vuosia ellei vuosikymmeniä. Työ on hidasta, vaivalloista ja vaarallista. Asiaa ei helpota tieto raunioissa olevista ruumiista. Sadekauden alkaessa ongelmat voivat pahentua; sade pieksee raunioita ja huuhtoo taudit ja pöpöt kaduille.

Raivausta tehtiin käsin, vasaroilla ja lekalla... Jäte kuskattiin kottikärryillä."

"Mitt bland ruinerna uppstod liv: gatuhandlare, lekande barn och män som rörde i ruinerna. Livet var som en smörblomma som stuckit sig upp genom asfalten, bräckligt. Omöjligt att sätta sig in i samma situation. Det fanns ingenting och även det togs bort. Om människan ens kunde börja om från noll, men nej.

Uppbyggnaden kommer att ta år, om inte årtionden. Arbetet är långsamt, mödosamt och farligt. Och tanken på kropparna bland ruinerna gör inte saken lättare. Under regnperioden kan problemen förvärras; regnet piskar ruinerna och sköljer fram sjukdomar och bakterier på gatorna.

Röjningen gjordes för hand, med hammare och slägga... Bråtet forslades bort med skottkärra."

"Carrefour on pääkaupungin Port-au-Princen esikaupunki. Punaisen Ristin sairaala sijaitti Carrefourissa jalkapallokentällä. Leiri oli rakennettu teltoista, pelkästään työntekijöiden asuinteltoja oli 50. Vuodeosastoteltoja oli viisi, joista kuhunkin mahtui 20 vuodepaikkaa.

Lisäksi oli laboratorio, röntgen-, teho-osasto ja leikkaussali. Poliklinikka toimi kahdessa teltassa. Hallinto tarvitsi omat telttansa kuten myös ruokala, tekniikka, äitiyspoliklinikka ja monet muut. Teltojen kokonaismäärä lähenteli sataa.

Leiriä rakennettiin koko ajan ja alue muutti muotoaan päivästä toiseen."

"Carrefour är en förort till Port-au-Prince. Röda Korsets sjukhus låg på en fotbollsplan i Carrefour. Lägret var byggt av tält, det fanns 50 tält bara för arbetarna att bo i. Bäddavdelningen bestod av fem tält med 20 bäddplatser i varje.

Dessutom fanns det laboratorium, röntgenavdelning, intensivvårdsavdelning och operationssal. Polikliniken fungerade i två tält. Administrationen behövde egna tält, likaså matsalen, tekniken, mödravårdscentralen och många andra. Totalt fanns det närmare hundra tält.

Lägret byggdes konstant och området ändrade form från dag till dag."

"Suuri osa hoitamistamme potilaista oli maanjäristyksen uhreja. Toki hoidimme myös tuoreita vammoja. Tavallisimpia vammoja olivat raajojen avomurtumat, lantion murtumat ja pehmytkudospuutokset. Oma toimintani keskittyi pilkottavien luunpäiden peittämiseen erilaisilla kielekkeillä ja ihonsiirteillä. Oman haasteensa työhön toivat hassun suuret instrumentit, pyöreillä neuloilla varustetut langat, puuttuvat voiteet ja sidetarpeet, joita oli yhtä sorttia. Asioita täytyi soveltaa ja säätää jatkuvasti olosuhteisiin sopivaksi. Kotimaassa saatu koulutus antoi vain pohjan ja peruseriaatteet hoidolle. Katastrofityö vaatii joustavuutta, kekseliäisyyttä ja kompromisseja. Täydellisyyteen on vain harvoin mahdollisuuksia. Homma ei sovi pedanteille. Toisaalta kaikki mitä teet on pieni askel eteenpäin. Pieni pisara suuressa meressä."

"En stor del av våra patienter var jordbävningsoffer. Naturligtvis skötte vi också om nyare skador. De vanligaste skadorna var öppna frakturer på extremiteter, bäckenbrott och mjukdelsvävnadsbrist. Själv koncentrerade jag mig främst på att täcka de utstickande benpiporna med olika slags klips och hudtransplantat.

En extra utmaning i arbetet var de tokstora instrumenten, trådarna med runda nålar, avsaknaden av salvor och förbandsmaterial som det bara fanns en sort av. Man måste hela tiden anpassa saker och ting efter omständigheterna. Utbildningen hemifrån gav bara en bas och grundläggande principer för vården. Katastrofarbete kräver flexibilitet, kreativitet och kompromisser. Det finns få möjligheter till perfektion. Det passar inte för pedanter. Å andra sidan är allt du gör ett steg framåt. En liten droppe i ett stort hav."

"Lapsia oli paljon. Ja paljon orpoja. Synnytyslääkärit olivat todella kovilla; synnyttävien ja keisarinleikkausten määrä kasvoi vauhdilla. Itse hoidin lasten palovammoja, jotka olivat yleensä kuuman veden aiheuttamia."

"Det fanns många barn. Och många föräldralösa. Förlossningsläkarna hade det verkligen tufft; antalet födslar och kejsarsnitt ökade i god takt. Jag tog hand om barns brännskador, som oftast hade orsakats av varmt vatten."

"Sairaalateltta: seinät ja katto muovia. Päivällä auringossa armottoman kuuma. Äänieristystä ei ole, vaan kaikki kuuluu naapuriteltaan. Yksityi-syyden takaa läpinäkyvä moskiittoverkko. Kuulostaa askeettiselta, mutta vaihtoehtona on katu tai jos asiat ovat hyvin, niin räsyistä tehty telta ka-dulla. Potilaiden kotiuttaminen on ongelma, koska koti oli usein jauhautunut soraksi.

Yksinkertaisista asioista tulee monimutkaisia. Potilaita ei voi lähettää ka-dulla polikliinisen toimenpiteen jälkeen. Sairaala tarjoaa vuoteen, ruokaa ja turvaa. Kotiin lähteminen voi olla vaikeaa tai mahdotonta. Haavojen puhtaana pitäminen toivotonta."

"Sjukhustält: väggar och tak av plast. Olidligt hett om dagarna. Någon ljudisolering finns inte, så allt från granntältet hörs. Den privata sfären skiljs åt av ett genomskinligt moskitnät. Det låter asketiskt, men alternativen är gatan, eller om man har tur, ett tält på gatan gjort av trasor. Att skicka hem patienter är ett problem, för hemmen har oftast blivit krossade till grus.

Enkla saker blir svåra. Man kan inte skicka patienterna ut på gatan efter att ha skött om dem på polikliniken. Sjukhuset erbjuder en säng, mat och trygghet. Att gå hem kan vara svårt eller omöjligt. Att hålla såren rena är hopplöst."

"Telttaleiri oli jalkapallostadionilla. Teltat olivat viheriöllä, ympärillä aita ja vielä ulkoinen muuri, joka eristi meidät täysin muusta maailmasta. Vartijat vartioivat porttia ja kiersivät ulkokehällä jatkuvasti. Turvallista, mutta todella tylsää. Portti sai nimen Check-Point-Charlie. Itse tunsin eläväni portin itäisellä puolella ja kaipasin tavalliseen haitilaiseen katuelämään; ulos kävelemään!

Ainoa henkireikä oli päästä ulos autolla tutustumaan paikkoihin. Henkivartijat mukana. Olin stadionilla 24/24 tuntia ja 7/7 päivää viikossa. Siis aina töissä päivystit tai et.

Mutta linnakkeemme oli luksusta ympäristöön nähden. Oma yksityisyyttä oli teltassa viiden neliön verran. Toki päivällä oli niin kuuma, että sisällä ei voinut olla. Joka tapauksessa aamiainen tarjottiin klo 6, päivällinen klo 12 ja illallinen klo 18. Ei valittamista!"

"Tältlägret fanns på fotbollsstadion. Tälten var på grönområdet, runtom-kring det ett stängsel och ännu en mur, som helt och hållet skilde oss från resten av världen. Vakterna vaktade portarna och patrullerade konstant. Tryggt, men verkligen tråkigt. Porten fick namnet Check-Point-Charlie. Jag kände mig som om jag levde på den östra sidan av porten och saknade det normala haitiska gatulivet; att få gå ut och gå!

Enda sättet att få lite andrum på var att slippa ut med bil och se sig runt lite. Med livvakterna. Jag var på stadion 24 timmar om dygnet sju dagar i veckan. Alltid i tjänst, oberoende om du hade jour eller inte.

Men vår fästning var lyxig jämfört med omgivningen. Privatliv hade du fem kvadrat av i tältet. Fast om dagarna var det så varmt att det inte gick att vara inne. Men i varje fall serverades frukost kl. 6, lunch kl. 12 och middag kl. 18. Kan inte klaga!"

"Niin hullulta kuin se kuulostaakin niin tunnen itseni etuoikeutetuksi saatua viikkoa kuukauden Punaisen Ristin palveluksessa ja runsaat kolme viikkoa potilaita hoitaen ja leikaten Carrefourissa. Kokemus oli ainutlaatuinen. Työmaa oli suuri ja toivottoman tuntuinen. Kuitenkin pienistä puroista kasvaa suuri joki ja lopulta meri. Jokainen pisara on tärkeä.

20 vuotta sitten Somaliasta palattuani päätin ruveta plastiikkakirurgiksi. Ajatus syntyi yrittäessäni korjata puhkiammuttuja ihmisiä. Nyt sain huomata, että taidoistani oli apua; moni vamma olisi jäänyt hoitamatta ilman saamaani koulutusta.

Entä nyt? Varmaan kaikki ihmettelevät miten voin palata esteettisen kirurgian pariin Suomessa. Suomi on Suomi ja Haiti on Haiti. Molemmilla on omat ongelmansa. Ei haitilainen voi ymmärtää suomalaisten ongelmia ja päinvastoin. Esteettinen kirurgia on arkipäivää, hyväksyttyä, haluttua ja himoittua. Palaan mieluusti entistä tasapainoisempaan omaan työhöni pariin."

Carrefour, Haiti 15.3.2010

"Hur knäppt det än kan låta, känner jag mig privilegierad som har fått spendera en månad i Röda Korsets tjänst och dryga tre veckor med att ta hand om och operera patienter i Carrefour. Det var en unik upplevelse. Arbetsområdet var stort och kändes hopplöst. Men många bäckar blir en å och till slut ett hav. Varje droppe är viktig.

Då jag kom hem från Somalia för 20 år sedan bestämde jag mig för att bli plastik-kirurg. Jag kom på det då jag höll på att försöka lappa ihop människor som blivit genomskjutna. Nu märkte jag att mina färdigheter var till hjälp; många skador hade inte blivit omskötta utan min utbildning.

Nu då? Alla undrar säkert hur jag kan gå tillbaka till estetisk kirurgi i Finland. Finland är Finland och Haiti är Haiti. Båda har sina problem. Haitierna kan inte förstå finländarnas problem och vice versa. Estetisk kirurgi är vardag, accepterat, önskat och eftertraktat. Jag återvänder gärna ännu mer balanserad till mitt jobb."

Carrefour, Haiti 15.3.2010

